

historija institucija — dr Ivan Beuc, 22 sata,
dr Josip Buturac, 9 sati,

propisi o arhivima — direktor AH Bernard Stulli, 10 sati,

osnovno poznavanje latinskog jezika — prof. Mate Križman, 20 sati.

Glavna briga na ovom tečaju posvećena je arhivistici (ukupno 119 sati predavanja i vježbi) i latinskoj paleografiji (76 sati), jer su to discipline koje su arhivistima najpotrebnije, osobito u radu sa starijom građom. Od ostalih disciplina historiji institucija je posvećeno više vremena nego drugima, iako bi bilo potrebno i više. Za glagoljsku i ćirilsku paleografiju uzeto je malo vremena. Toliko da se dadu osnove tim našim specifičnim pismima, a oni kojima je poznavanje ovih pisama više potrebno moći će se stečenim znanjem poslužiti za dalje usavršavanje.

Ispitima su nakon završenog tečaja pristupila 22 kandidata. Prema rješenju Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu broj 3094/1-1966. od 16. VII 1966. Komisija za stručne ispite pri Arhivu Hrvatske priznaje kandidatima pri polaganju stručnih ispita položene ispite iz onih predmeta koje su položili na završetku tečaja.

Republički fond za unapređivanje kulturnih djelatnosti dodijelio je Arhivu Hrvatske 42.500 N Din kao pomoć za održavanje tečaja. Od tog je iznosa jedan dio isplaćen polaznicima tečaja izvan Zagreba kao pomoć da arhivske ustanove ne bi bile previše opterećene noseći sve troškove boravka svojih radnika u Zagrebu. Iz tog iznosa isplaćen je i honorar predavačima, dok će se ostatak upotrijebiti za izdavanje skripata. Skripta izrađuju predavači tečaja da posluže arhivskim radnicima u pripravi za polaganje stručnog ispita, poslužiti će kod budućih tečajeva kao priručnici za pojedine predmete, a poslužiti će korisno i drugim arhivskim radnicima kao stručna literatura.

I predavači i polaznici tečaja uložili su mnogo napora da bi svladali ovako obilan program predavanja i vježbi. Stoga je po sudu i predavača i polaznika tečaj završen uspješno. Iskustva pak stečena pri organiziranju i održavanju ovog tečaja poslužiti će korisno za organizaciju budućih tečajeva. Među ostalim pokazalo se da su ovakvi i slični tečajevi ne samo korisni nego i prijeko potrebni i da sredstva koja se ulože u njihovo održavanje nisu utrošena beskorisno.

Metod Hrg

MIŠLJENJE ARHIVSKIH USTANOVA SR HRVATSKE O PRIJEDLOGU ZA STVARANJE »ZAJEDNICE JUGOSLAVENSKIH ARHIVA«

Na sastanku predstavnika arhivskih ustanova s područja SR Hrvatske, održanom 2. svibnja 1969, raspravljalo se o prijedlogu Saveza društava arhivskih radnika Jugoslavije u pogledu stvaranja »Zajednice jugoslavenskih arhiva«, te je zaključeno kako slijedi.

Korisna je inicijativa Saveza društava arhivskih radnika Jugoslavije da se povede diskusija o novim organizacionim formama arhivske djelatnosti u predstojećoj fazi razvoja arhivske službe kod nas, kao i o novim formama samoupravljanja u toj službi. To naročito vrijedi za samoupravljanje u arhivskoj službi. Dosada se ono u izrazitijem obliku provodilo na nivou radnih organizacija, tj. arhivskih ustanova, te donekle i u nekim višim formama. Razvijati ga dalje, pa i u oblicima zajednica arhivskih ustanova, svakako je važan zadatak arhivskih radnika koji će nesumnjivo pozdraviti svaku novu samoupravnu formu koja određeno i efikasno unapređuje njihov rad i položaj.

¹ Savez je ovu inicijativu pokrenuo 1968. god., pa se o njoj raspravljalo na kongresu u Kotoru iste godine, a zatim i na savjetovanju u Jajcu (4-5. VI 1969.) na kojemu sam pročitao ovaj tekst.

Naglasivši korisnost ove inicijative, kao i potrebu raspravljanja o njoj, nameće se kao prvenstveno pitanje: s koje polazne osnove treba početi u tim raspravljanjima?

Principijelno gledajući, u ovim bi razmatranjima trebalo početi od:

- a) utvrđivanja glavnih problema i zadataka arhivske službe u njenom tekućem i perspektivnom razvoju;
- b) potrebâ revizije arhivskog zakonodavstva, pa i pitanja o tome: koja će nadležnost nakon te revizije još preostati federaciji u oblasti arhivske službe, i
- c) reguliranja arhivske službe u republičkim okvirima, te pitanja o tome koja će se problematika ubuduće ostaviti potpuno samoupravnom odlučivanju arhivskih ustanova, a u kojim će se pitanjima i dalje zadržati utjecaj drugih društvenih faktora, s obzirom da se radi o službi »od posebnog društvenog interesa«.

Tek nakon temeljite analize navedenih triju pitanja može se pričeti ozbiljnim razmatranju problema:

- a) koje su to nove organizacione forme potrebne za najuspješnije rješavanje utvrđenih najvažnijih pitanja tekućeg i perspektivnog razvoja, i to: u okviru samih arhivskih ustanova; u okviru asocijacija tih ustanova, te u njihovoj povezanosti s drugim društvenim djelatnostima u oblasti kulture i nauke;
- b) koji poslovi preostaju republičkim stručnim udruženjima, a koji poslovi preostaju Savezu društava arhivskih radnika Jugoslavije, i
- c) koji bi poslovi preostali arhivskim savjetima, republičkim i saveznom.

Težište razmatranja mora biti u republikama i pokrajinama (gdje to nije već učinjeno), s inicijativom republičkih i pokrajinskih društava kao nosilaca aktivnosti naših stručnih udruženja. Kada tamo bude dovršen navedeni postupak, pa utvrđena najsvrsishodnija podjela poslova, počam od arhivske ustanove i podružnice stručnog udruženja pa sve do republičkog arhivskog savjeta, republičkog stručnog udruženja i eventualne zajednice arhiva u republici ili pokrajini, tek tada će se moći razabrati: da li preostaju i koja su to pitanja od zajedničkog interesa koja bi mogla biti dovoljan i opravdan program rada jedne zajednice na području čitave federacije, a koja bi zajednica objedinila republičke i pokrajinske zajednice arhiva.

Bez opisanog se postupka ne može u postavljenom pitanju doći do željenog i najboljeg rješenja.

Bez opisanog postupka zapali bismo u improvizaciju, a i prejudicirali bismo organizaciji arhivske službe u republikama i pokrajinama.

Razloga za neku žurbu nema, a improvizacije s reorganizacijama nikada nisu bile korisne.

Osnovni i najvažniji zadatak u našoj službi danas, posebno s gledišta razvoja samoupravljanja, jest u tome:

- a) kako usavršiti, i u kojim formama, samoupravljanje u svakoj pojedinoj arhivskoj ustanovi, osiguravajući u praksi maksimalno moguće i praktički efikasno samoupravljanje, koje će, uz to, biti optimalno usklađeno s društvenim interesom;
- b) kako osigurati dovoljnu materijalnu bazu djelatnosti arhivskih ustanova bez koje nema ni djelomičnog, a pogotovo potpunog samoupravljanja, pa ni povezivanja arhivskih ustanova;
- c) koje su sve potrebne više forme samoupravnih tijela koje bi dovele do daljeg jačanja samoupravnosti radnih ljudi u arhivskim ustanovama i dale što efikasniji poticaj daljem unapređenju arhivske službe; pri

tome uzeti u obzir mogućnosti i potrebe: udruživanja arhivskih ustanova, zatim arhivskih ustanova sa srodnim ustanovama iz oblasti kulture (s obzirom na zaštitu spomeničkog blaga), te udruživanja arhivskih i naučnih ustanova (glavnih korisnika arhivske građe);

- d) da li bi i kakve izmjene i dopune trebalo predvidjeti u arhivskom i drugom zakonodavstvu u vezi s predviđenim samoupravnim mehanizmom u njegovoj cjelini.

Glavno područje za razrješavanje ovih problema jesu:

- same radne organizacije (arhivske ustanove), komune, međukomunalne asocijacije — kao osnova, a zatim republička samoupravna tijela;
- u materijalnom pogledu težište je na općinskim fondovima za kulturu (kojih 103 već djeluju na području SR Hrvatske) i na Republičkom fondu za unapređivanje kulturnih djelatnosti.

Ovo je, dakle, glavno područje na kojemu se razrješava bitna tekuća i perspektivna problematika vezana uz unapređenje samoupravljanja u arhivskim ustanovama na području SR Hrvatske. Organizacione forme tog samoupravljanja moraju se prema tome podesiti. Od opisane osnove, tj. odozdo od osnovnih radnih organizacija treba graditi te forme, a ne započeti od vrha, tj. od zajednice u federaciji, koja zajednica praktički malo što može doprinjeti razrješavanju navedenih problema.

Zaključak

1. Nastaviti razmatranje o daljem razvoju samoupravljanja u arhivskim ustanovama, te o najpogodnijim organizacionim formama samoupravnih organa i tijela s pomoću kojih će se unapređenje samoupravljanja u čitavom opsegu (od osnovne jedinice do viših samoupravnih tijela) najbolje ostvariti i s pomoću kojih će se postići optimalno unapređenje arhivske službe. Naglašavamo: u čitavom svom opsegu (od osnovne jedinice do viših samoupravnih tijela), jer se radi o cjelini čiji se dijelovi ne mogu odvojeno tretirati.
2. Društvo arhivskih radnika Hrvatske i Arhivski savjet Hrvatske pobrinut će se za izradu odgovarajućeg elaborata i za organizaciju potrebnih savjetovanja s pomoću kojih će se navedena problematika za područje SRH svestrano raspraviti u čitavom svom kompleksu, te izraditi potrebni prijedlozi. Po sebi se razumije da će spomenuti elaborat dati i temeljitu analizu dosadašnje prakse i njenih rezultata i nedostataka, a isto tako da se u njemu moraju raspraviti i materijalne obaveze koje bi teretile arhivske ustanove u svim formama asocijacija koje će se predvidjeti.
3. Kada navedeni posao bude završen, tek će se tada moći odgovoriti na pitanje: da li je, u kojem obliku i s kojim zadacima potrebna i jedna samoupravna zajednica koja bi objedinila republičke i pokrajinske arhivske zajednice na području SFR Jugoslavije.

U ovom osvrtu i mišljenju riječ je samo o načelnim pitanjima, jer ona još nisu raščićena i riješena. Stoga i nema primjedbi u pojedinostima na predloženi tekst statuta »Zajednice jugoslavenskih arhiva«, a takvih bi primjedbi i to bitnijih, bilo mnogo po mišljenju svih arhivskih ustanova s područja SR Hrvatske.

B. Stulli

² Nacrt statuta je bio umnožen i dostavljen svim arhivskim ustanovama na području SFRJ, dovoljno je poznat, pa ga ovdje ne objavljujemo.